

Woord vooraf	9
Deel 1.	
Bouwstenen van taalbeleid	11
1. Wat is taalbeleid?	13
1.1 Definitie	13
1.2 Taalbeleid is doelgericht	13
1.3 Taalbeleid is taalgericht	16
1.4 Taalbeleid is structureel	19
1.5 Taalbeleid is strategisch	21
1.6 Taalbeleid is dialoog	22
1.7 Taalbeleid is schoolspecifiek	23
1.8 Taalbeleid draait om samenhang	24
1.9 Wat heeft dit boek te bieden?	24
2. Doelen voor taal op leerlingniveau	27
2.1 Taalcompetent zijn	27
2.2 De officiële taaldoelen voor het secundair onderwijs	30
2.2.1 De eindtermen taal in ASO, TSO en KSO	31
2.2.2 De eindtermen taal in het beroepsonderwijs	34
2.3 Schooltaal: de wereld in steeds meer en steeds moeilijkere woorden vatten	38
2.3.1 Vaktaalwoorden en algemene schooltaalwoorden	41
2.3.2 Experten aan het woord	44
2.3.3 Hoe zinvol is het leren?	49
2.3.4 Klassikaal onderwijs	50
2.4 Kansen op schoolsucces verhogen door goed taalvaardigheidsonderwijs	51
3. Werken aan taalontwikkeling in het vakgebied taal	53
3.1 Een krachtige didactiek voor taalontwikkeling	54

INHOUD	3.2	Kwaliteitsvolle taaltaken	56
	3.3	Samen staan ze sterk(er)	71
	3.4	Ondersteunen op maat	74
	3.4.1	Ondersteunen voor de uitvoering	74
	3.4.2	Ondersteunen tijdens de uitvoering	75
	3.4.3	Ondersteunen na de uitvoering	77
	3.5	Taal beschouwen	79
	3.6	Omgaan met minder taalvaardige leerlingen	81
	4.	Taal in de niet-taalvakken	85
	4.1	Wat leren op school bemoeilijkt	86
	4.2	De introductie van een nieuwe vakinhoud	87
	4.2.1	‘Sesam open je’: betrokkenheid opwekken	87
	4.2.2	Een stevige fundering leggen	89
	4.2.3	Interactie uitlokken	93
	4.3	De constructie van vakkennis bevorderen	95
	4.3.1	Leerlingen leren van en met elkaar	95
	4.3.2	Met bronnen aan het werk	97
	4.3.3	Lees- en schrijfsituaties scheppen	98
	4.3.4	Het actieve leren ondersteunen	104
	4.4	De top op de piramide zetten	108
	4.4.1	Het geleerde doen expliciteren	108
	4.4.2	Impulsen geven voor diepgaande en duurzame verwerking	109
	4.4.3	Transfer bevorderen	110
	4.5	Bewust omgaan met taal én taalvaardigheid bevorderen?	112
	4.6	Komen de vakdoelen niet onder druk?	114
	5.	Evaluëren en opvolgen van taalontwikkeling	117
	5.1	Waartoe evalueren?	117
	5.2	Wat evalueren?	120
	5.3	Hoe evalueren?	122
	5.3.1	Vaardigheden evalueren via toetsen	122
	5.3.2	Vaardigheden evalueren via observatie	131
	5.3.3	Attitudes en taalgedrag evalueren	136
	5.3.4	Kennis evalueren	137
	5.3.5	Peer- en zelfevaluatie van taalontwikkeling	140
	5.4	De evaluatie opvolgen	143
	5.5	Conclusie	144
	6.	Omgaan met meertaligheid	147
	6.1	Definitie van termen	147
	6.2	Taalachtergrond en onderwijsachterstand	148
6 	6.3	Omgaan met andere talen dan het Nederlands	158

6.4	Hoe ruimte scheppen voor andere talen in het onderwijs?	163
6.5	Vreemdetalenonderwijs	167
6.6	Uitleiding	174
7.	Ouders en buurt betrekken bij het taalbeleid	175
7.1	Ouders en school als partners	175
7.2	Dimensies van ouderbetrokkenheid	178
7.3	Ouderbetrokkenheid, taal en schoolsucces	180
7.4	Taal, school, thuis en buurt	186
7.5	Besluit	192
Deel 2.		
Processen van taalbeleid		193
8.	Een beginsituatieanalyse maken	197
8.1	Doel van een beginsituatieanalyse	197
8.2	Gegevens op leerlingniveau verzamelen	200
8.3	Gegevens op klasniveau verzamelen	205
8.4	Gegevens op schoolniveau verzamelen	209
8.5	De gegevens analyseren	211
8.6	De resultaten van de beginsituatieanalyse rapporteren	215
8.7	Hoe vaak een beginsituatieanalyse uitvoeren?	219
8.8	Conclusies	219
9	Een taalbeleidsplan schrijven	221
9.1	Het taalbeleidsplan: doel, inhoud en lezers	221
9.2	Doelen formuleren in een taalbeleidsplan	223
9.3	Concrete acties verbinden aan de gekozen doelen	230
9.4	Hoe opvolgen en meten?	234
9.5	Samen het taalbeleidsplan opstellen	237
9.6	De relatie tussen het taalbeleidsplan en andere plannen van de school	239
10.	Een taalbeleidsplan uitvoeren en evalueren	241
10.1	Taalbeleid: van woorden naar daden	241
10.2	Het belang van teamwerk	242
10.3	Werken met kleine stappen	244
10.4	De nood aan ondersteuning van individuele teamleden	246
10.5	Het belang van overleg	251
10.6	Het evalueren van het gevoerde taalbeleid	252
10.7	Het gevaar van binnenwegen	259
10.8	De neerslag van de evaluatie	262
10.9	Uitleiding	263

11. Besluit	265
Voor wie er meer over wil lezen	267
Bijlage	
Hoe verloopt taalverwerving?	273